

18. Корельский В. М. Теория государства и права / В. М. Корельский, В. Д. Первалов. — М. : Изд. группа НОРМА-ИНФРА, 1998. — 685 с.
19. Бекбаев Е. Проблема начала в теоретическом познании правовой системы / Е. Бекбаев. — Астана, 2009. — 632 с.
20. Конституция Украины от 28.06.1996. — Раздел I.
21. О государственной службе : Закон Украины от 16.12.1993. — Раздел III.
22. Конституция Украины от 28.06.1996. — Раздел II.

Аннотация

Гаманюк Л. А. Понятие и структура юридической обязанности. — Статья.

В данной статье рассматривается юридическая обязанность как мера должного поведения, обеспеченная государственным принуждением, социальная сущность юридических обязанностей, структура юридической обязанности, ее содержание, а также функциональное назначение юридических обязанностей.

Ключевые слова: юридическая обязанность, субъективное право, структура юридической обязанности, долженствование.

Анотація

Гаманюк Л. А. Поняття і структура юридичного обов'язку. — Стаття.

У даній статті розглядається юридичний обов'язок як міра належної поведінки, забезпечена державним примусом, соціальна суть юридичних обов'язків, структура юридичного обов'язку, її вміст, а також функціональне призначення юридичних обов'язків.

Ключові слова: юридичний обов'язок, суб'єктивне право, структура юридичного обов'язку, зобов'язання.

Summary

Gamanyuk L. A. Concept and structure of a legal duty. — Article.

In given article the legal duty as the measure of due behavior provided with the state compulsion, social essence of legal duties, structure of a legal duty, its maintenance, and also a functional purpose of legal duties is considered.

Keywords: legal duty, the subjective right, the structure of legal obligation, ought.

УДК 340.12:(159.9.019.4+316.62)

А. В. Лещенко

СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРАВОВОЇ ПОВЕДІНКИ

Актуальність семантичного аналізу правової поведінки та інших схожих термінів у теорії права пов'язана з недостатністю теоретичних розробок в галузі правової поведінки та активною законотворчою діяльністю Верховної Ради України. Теоретичне дослідження правової поведінки має колосальну вагу для юриспруденції, оскільки саме в цьому явищі знаходить свій кінцевий процес дії права — втілення правових приписів у життя. Проте більшість дослідників, описуючи в підручниках визначення правової поведінки, не бачать необхідності в ретельному термінологічному аналізі цієї юридичної конструкції, одні автори повністю відкидають це поняття як узагальнююче, вважаючи за можливе застосовувати категорію «юридично значима поведінка», інші тлума-

чать цей термін занадто вузько, також наявна тенденція різного застосування цих термінів. Досить популярною стає теза про виключення неправомірної поведінки зі сфери правової поведінки. Така невизначеність несе в собі неоднозначність трактувань як в теорії права, так і в галузевих юридичних науках, і вимагає подальшого дослідження. Вказана проблема має практичне значення і виражається в удосконаленні законодавства України, практики Конституційного Суду України та судів загальної юрисдикції. Вище вказані обставини обумовлюють актуальність дослідження, його зв'язок з найважливішими теоретичними і практичними завданнями.

Серед існуючих розробок у галузі правової поведінки необхідно виділити роботи В. Н. Кудрявцева, М. П. Орзіха, В. В. Лазарева, І. С. Самощенко, В. В. Оксамитного, В. М. Сирих та ін. З останніх публікацій слід відзначити монографію В. М. Сирих «Соціологія права», дисертаційні дослідження О. Л. Ковальової, А. А. Штанько, О. О. Малиновського, Р. В. Шагієвої, О. Д. Прусакова, статті М. А. Пьянова «Правове поведінка: поняття і види», А. І. Бобильова «Правова поведінка і її види», В. І. Івакіна «Правопорушення як вид правової поведінки», які лягли в основу даної роботи.

Між тим на сьогоднішній момент залишається невирішеним питання семантичного аналізу терміна «правова поведінка» та співвідношення з іншими категоріями, такими як «юридично значима поведінка», «правова діяльність», «правомірна поведінка».

При цьому правова поведінка виступає інструментальною складовою багатьох понять в теорії права, таких як правопорядок, реалізація права, правовідносини, правова свідомість, правова діяльність, залишаючись одночасно найважливішою складовою соціальної характеристики особистості, що виражається в законодавстві.

Завданням цієї статті є семантичний аналіз поняття «правова поведінка» та співвідношення з поняттями «правомірна поведінка», «юридично значима поведінка», «правова діяльність», «діяльність» та «поведінка», виявлення тенденцій їх застосування в юриспруденції та законодавстві України.

Слово «семантика» походить від давньогрецького *σημασιολογος*, що в перекладі означає як «позначаючий», в сучасній науці розглядається як розділ мовознавства, що досліджує значення одиниць мови. Як інструмент використовується, як правило, семантичний аналіз, що вивчає значення слів і термінів.

Розпочинаючи семантичний аналіз правової поведінки, зупинимось, перш за все, на аналізі самого терміна, який би відображав діалектичний зв'язок поведінки і права в теорії права.

Професор В. Н. Кудрявцев визначав правову поведінку у самій загальній формі як соціально значущу поведінку індивідуальних чи колективних суб'єктів, підконтрольну їх свідомості і волі, яка передбачена нормами права і спричиняє юридичні наслідки [1, 13].

Таке визначення стало класичним, і схожі за змістом визначення досліджуваного явища можна знайти в роботах В. В. Лазарева [2, 476], А. С. Шабурова [3, 417], О. Ф. Скакун [4, 449], Т. І. Тарахонич [5, 55] та інших.

Професор В. Н. Кудрявцев, використовуючи термін «правова поведінка» для позначення одночасно і правомірної, і протиправної поведінки, разом з тим відзначав умовність цього терміна, оскільки він викликає певну незадоволеність у деяких дослідників через те, що етимологічно більш послідовно було б під правовою поведінкою називати тільки правомірні дії. На його думку, міркування ці не позбавлені підстав, але «іншого терміна, який би адекватно відображав явище, поки підшукати не вдалося». Можливо, для загального поняття підійшов би термін «юридична поведінка», проте він наводить на думку про скоєння спеціальних дій юридичного властивості, наприклад, про видання правозастосовних актів [1, 43].

Як аргумент недостатності наукових розробок поняття правової поведінки свідчить різнобарв'я словосполучень, які використовуються для вираження зв'язку поведінки і норми права в правознавстві, а саме: «поведінка, яка здійснюється під впливом права», «поведінка, врегульована правом», «поведінка, передбачена правом», «поведінка в правовій сфері», «поведінка у сфері права». Проте, семантично інтерпретуючи ці терміни для відображення зв'язку норми права і поведінки, професор В. Н. Кудрявцев вказував на ту обставину, що вказані терміни не виправдано або звужують, або розширюють межі досліджуваного явища [1, 40–42].

В досліджуваному явищі В. Н. Кудрявцев розглядає два різновиди правової поведінки: правомірну та протиправну [1, 37]. Схожий зміст у вказану категорії вкладають О. Л. Ковальова [6, 16], В. В. Оксамитний [7, 445], В. І. Івакін [8, 6] та інші.

В науковій літературі виділяється також таке явище поведінки, як зловживання правом. На думку О. О. Малиновського, зловживання правом є такою формою здійснення права в суперечності з його призначенням, за допомогою якої суб'єкт заподіює шкоду іншим учасникам суспільних відносин [9, 39].

Під юридично значущою поведінкою професор В. Н. Кудрявцев розумів, наприклад, дії неосудних (душевнохворих), а також дітей, підлітків, які не досягли відповідного віку (цивільної чи трудової дієздатності, кримінальної чи адміністративної відповідальності). Вони не входили в розглянуте вище поняття правової поведінки. Разом з тим деякі з цих дій можуть спричинити юридичні наслідки [1, 44].

Іншої думки дотримується О. Д. Прусаков, зазначаючи, що в науковій літературі юридично значуща поведінка зазвичай визначена як правова. Однак з точки зору етимології цей термін повинен використовуватися тільки для характеристики правомірної поведінки, оскільки висловлювання «правове», «право» походить від слів «правда», «правильне». Зробивши такий умовивід, О. Д. Прусаков погоджується з В. Л. Кулаповим в тому, що категорія юридично значущої поведінки, що об'єднує і правомірну і протиправну поведінку, відображає суть даного явища набагато точніше [10, 15].

Під юридично значимою поведінкою вказаним дослідником розуміється врегульована правом, типова, соціально значуща і свідомо вольова поведінка суб'єктів, яка тягне юридичні наслідки [11, 171].

Також як формальний аргумент прихильники таких поглядів (О. Д. Прусаків, В. Л. Кулапов, Р. В. Шагієва) вказують на позитивні характеристики таких категорій, як «правова культура», «правовий порядок», «правова активність», і негативні забарвлення таких категорій, як «неправомірна поведінка», «правопорушення».

Безумовно, така точка зору має право на існування, проте не в повній мірі є науково обґрунтованою, виходячи з такого.

По-перше, для правильного позначення сутності діалектичного зв'язку поведінки і права вважаємо за необхідне провести інтерпретацію прикметника «правове». Варто зазначити, що прикметник «правове», поряд із смисловим значенням «правда», «справедливість», «правильність», має ще й значення як «сукупність встановлюваних і охоронюваних державною владою норм і правил, що регулюють відносини людей в суспільстві» [12, 577]. Тобто у використанні прикметника «правове» в даному терміні відбивається не значення «правда», «справедливість», а перш за все значення «урегульованості за допомогою правових норм», що цілком адекватно відображає саме смислове навантаження цього терміна.

По-друге, необґрунтованою є теза щодо позитивних характеристик таких категорій, як «право», «правова культура», «правовий порядок», «правова активність», і негативних забарвлень таких категорій, як «неправомірна поведінка», «правопорушення». Онтологія застосування прикметника «правове» вказує на те, що поряд з позитивними характеристиками категорій, в яких використовується слово «правове», в теорії права спостерігається тенденція використання прикметника «правове» для позначення категорій, які об'єднують як позитивні, так і негативні властивості поняття, а саме категорії: «правове життя», «правове регулювання», «правова норма», «правотворчість», «правовідносини» та ін. На підставі вище викладеного, можна справедливо стверджувати, що в сучасному правознавстві прикметник «правове» використовується для характеристики як позитивних, так і негативних рис і немає однозначної практики його використання в науці.

По-третє, на думку професора В. Н. Кудрявцева, виключати протиправні дії з поняття «правова поведінка» теж немає підстав. Протиправна поведінка — це досить значуща частина соціальної і правової дійсності. Багато норм права описують його ознаки, передбачають наслідки; правові акти містять детально розроблену процедуру його виявлення і покарання винних. Це, безумовно, правова категорія, і вона повинна бути відображена у визначенні [1, 43].

Вважаємо за необхідне погодитись з О. Л. Ковальновою в тому, що беручи до уваги сталу практику використання в науці терміна «правова поведінка» для позначення будь-якої поведінки, що має юридичне значення, необхідно залишити цей термін як операційне поняття [6, 166].

Окремо слід висвітлити позицію О. Л. Ковальнової, яка, відзначаючи, що поняття «правове» охоплює всю сукупність як правомірних, так і протиправних поведінкових актів, не погоджується з думкою В. Н. Кудрявцева стосовно того, що дії неосудних, дітей, підлітків не входять у досліджуване поняття

«правова поведінка», як аргумент вказує, що всі ці дії розташовані в межах явища, яке вивчається — «правової поведінки», і є правомірними або протиправними залежно від відповідності їх нормам права [6, 166].

При цьому визначаючи в якості ознаки правової поведінки здійснення такої поведінки під реальним або потенційним контролем свідомості і волі, автор вважає, що протиправна поведінка знаходить своє вираження у двох формах — правопорушенні та об'єктивно-протиправному діянні.

В цьому випадку при здійсненні логічної операції поділу загального поняття «правова поведінка» на «протиправну поведінку», а далі поділу «протиправна поведінка» на «правопорушення» і «об'єктивно-протиправне діяння» було допущено логічну помилку, пов'язану з тим, що одиничні поняття при розподілі повинні відповідати усім ознакам загального поняття. Між тим, порушення норми права неосудною особою вже не відповідає загальній ознаці «свідомо вольової поведінки», яка характерна для загального поняття правової поведінки, хоча така ознака є необхідною для відмежування від інших діянь. Також проблема протиправності пов'язана з визнанням протиправним так званого казусу, тобто невинуватого заподіяння шкоди.

Також слід звернути увагу на авторську позицію професора Р. В. Шагієвої, яка була висвітлена в дисертації «Концепція правової діяльності в сучасному суспільстві» щодо сутності правової діяльності. Згідно її поглядів, правова діяльність являє собою таку соціально значущу активність (свободу вибору та свободу самовираження), яка усвідомлено і цілеспрямовано здійснюється суб'єктами — носіями суб'єктивних прав і юридичних обов'язків — в різних сферах суспільного життя для задоволення їх різноманітних потреб специфічним духовно-практичним способом (в рамках правовідносин) і яка завдяки цьому визнається суспільством і державою правильною, справедливою, а в разі необхідності — дає можливість винести рішення і викликати юридично значимі наслідки [13, 18].

При цьому дослідник показує, що існують різні обставини, що перешкоджають використовувати категорії «правова діяльність» і «правова поведінка» або як рівнозначні, які можуть взаємозамінювати одна одну, або як категорії, що співвідносяться одна з одною за принципом цілого і частини. Вони близькі одна одній як відображаючи різноманітні прояви цілеспрямованої людської активності у правовому житті, але відрізняються з точки зору того, що саме фіксується за допомогою тієї чи іншої категорії. Категорія «правова діяльність» у вузькому сенсі охоплює весь спектр дій і операцій суб'єктів правового життя, які, будучи визнані правильними і справедливими з боку суспільства і держави, здатні самостійно спричинити в якості таких правові наслідки. Категорія «правова поведінка» необхідна тому, що в ряді випадків образ правових дій теж може визнаватися законодавцем позитивним у правовому сенсі (наприклад, при активному сприянні учасника групового злочину розкриттю цього злочину (п. 1 ст. 64 КК РФ)) і опосередковано викликає певну правову реакцію (суд може призначити більш м'який вид покарання, ніж передбачено статтею Особливої частини КК РФ) [13, 18]. Також Р. В. Шагієва вважає, що навіть

якщо допустити вживання терміна «правова поведінка» в сенсі, рівнозначному категорії «правова діяльність», то це можливо лише для відображення позитивно оцінюваних законодавцем і суспільством вчинків. Внаслідок цього автор доходить висновку, що правова діяльність з точки зору обсягу та змісту може бути тільки позитивною.

Погляди професора Р. В. Шагієвої стосовно сутності категорії «правова діяльність» мають право на існування, проте це питання викликає досить жваву дискусію, оскільки в науковій літературі існує кілька підходів щодо питання про співвідношення категорій «поведінка» і «діяльність».

Так, з визначень поведінки, які були запропоновані соціальними психологами (Ю. А. Шерковін, Т. Шибутані), можна виділити тезу про те, що поведінка є лише окремим випадком, різновидом людської діяльності, оскільки категорія поведінки за своїм обсягом є вужчою, ніж категорія діяльності. Окремі представники соціальної психології вважають, що поведінка є перетворення внутрішнього стану людини в дії по відношенню до соціально значущих об'єктів. Вона являє собою зовні спостережувану систему дій (вчинків) людей, в якій реалізуються внутрішні спонукання людини. Так, за словами Ю. А. Шерковіна, діяльність може носити як реально-перетворювальний, так і ідеально-перетворювальний характер, а тому бути недоступною для зовнішнього спостереження. Якщо діяльність — це сама загальна категорія, що характеризує активну сутність людини, то категорія поведінки відноситься лише до тієї сфери життєдіяльності людини, яка знаходить своє вираження в безпосередньо спостережуваних і фіксованих соціально-комунікативних діях [14, 68].

На думку професора Т. Шибутані, якщо діяльність — це сама загальна категорія, що характеризує активну сутність людини, то категорія поведінки відноситься лише до тієї сфери життєдіяльності людини, яка знаходить своє вираження в безпосередньо спостережуваних і фіксованих соціально-комунікативних діях [15, 23].

Між тим, на нашу думку, такий підхід, за яким діяльність розглядається як узагальнююча категорія, що характеризує активну сутність людини, яка може бути недоступною для зовнішнього спостереження, а поведінка виражається в зовнішніх діях, які безпосередньо можна спостерігати і фіксувати, не може бути застосований в юриспруденції з наступних підстав.

Варто відзначити, що реалії сьогодення не дозволяють праву здійснювати вплив на об'єкт, який є недоступним для зовнішнього спостереження, внаслідок чого доречно навести класичний вислів Карла Маркса: «Окрім своїх дій я зовсім не існую для закону, абсолютно не є його об'єктом» [16, 14]. Будь-які намагання переслідування за «образ думок» в сучасному світі вважаються виявом беззаконня і свавілля.

Таким чином, застосовувати поняття «правова діяльність» за аналогією з соціальною психологією в юриспруденції неможливо.

Іншу концепцію співвідношення діяльності і поведінки в літературі було запропоновано Б. Г. Ананьєвим та В. Н. Кудрявцевим, які, дотримуючись класичних поглядів, розглядають поведінку як поняття більш широке, ніж

діяльність. Як вказував Б. Г. Ананьєв, поведінку людини в суспільстві можна вважати родовою характеристикою, по відношенню до якої всі види діяльності (наприклад, професійно-трудова) мають приватне значення. У даному випадку діяльність розглядається як певна форма соціально обумовленої взаємодії людини з навколишнім світом, з природою і соціальним середовищем, як сукупність актів поведінки людини — конкретних вчинків, спрямованих до єдиної мети [17, 315].

На думку В. М. Кудрявцева, поведінка визнається більш широкою категорією, ніж діяльність. Це дозволяє не тільки враховувати весь спектр видів і форм поведінки, включаючи афективні й імпульсивні дії, свідомі вольові вчинки і елементи несвідомих реакцій, зовнішні і внутрішні форми людської активності, але і класифікувати рівні поведінки, серед яких людська діяльність буде найвищим [1, 8].

Також в правознавстві ряд вчених (В. А. Рібаков, К. В. Толкачев, А. Г. Хабібুলін) вважають, що категорії «діяльність» і «поведінка» є тотожними.

Варто зазначити, що в тлумачному словнику діяльність розглядається в двох значеннях: 1) як заняття, праця (наприклад, наукова, педагогічна діяльність); 2) як робота на будь-які органи, а також сили природи (наприклад, діяльність серця, вулкана) [12, 146].

Стосовно поведінки, то вона тлумачиться як спосіб життя і дій. (наприклад, поведінка школярів, поведінка в побуті, людина зразкової поведінки) [12, 466].

Вказаний зміст вкладає в ці терміни і законодавець. Так, в законодавстві України закріплені такі дефініції «господарська діяльність» (ст. 3 Господарського кодексу України), «підприємницька діяльність (підприємництво)» (ст. 43 Господарського кодексу України), «діяльність друкованих засобів масової інформації» (ст. 6 ЗУ «Про друковані засоби масової інформації»), «діяльність з управління цінними паперами» (ЗУ «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»), фінансова діяльність, мають значення саме як систематичного заняття певними видами робіт, занять, різновиду праці, при цьому наголошуючи на тому, що всі ці види мають систематичний характер та довготривалі у часі.

Щодо поведінки, то в законодавстві вона виражена не безпосередньо словом «поведінка», як це зазначає професор Р. В. Шагієва, а передусім за допомогою таких словосполучень, як дія, бездіяльність, діяння, дії, (наприклад, Кримінальний кодекс України поняття злочину розглядає як передбачене Кримінальним кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину), що відповідає семантичному змісту вказаного явища і означає конкретний одиничний вчинок несистематичного характеру, який оцінюється відповідно законодавцем на відповідність нормі права. Конкретно слово «поведінка» як сукупність дій вживається в законодавстві досить нечасто і має, передусім, значення образу життя (наприклад, в ч. 4 ст. 74 Кримінального кодексу України зазначено, що особа, яка вчинила злочин невеликої або середньої тяжкості, може бути за вироком суду звільнена від покарання,

якщо буде визнано, що з урахуванням бездоганної поведінки і сумлінного ставлення до праці цю особу на час розгляду справи в суді не можна вважати суспільно небезпечною).

Сучасні розробки в психології особистості також вирізняють такі категорії, як «діяльність» та «поведінка». На думку Н. В. Ліфарєва, поведінка не завжди цілеспрямована, не передбачає створення певного продукту, найчастіше має пасивний характер. Діяльність завжди цілеспрямована, активна, націлена на створення деякого продукту. Поведінка спонтанна («куди поведе»), діяльність організована; поведінка хаотична, діяльність систематична [18, 209].

На підставі проведеного семантичного аналізу можна дійти висновку про те, що категорія «правова поведінка» як ціле є узагальнюючою категорією, яка об'єднує одиничні категорії правомірної поведінки, протиправної поведінки та зловживання правом. При зіставленні понять «правова поведінка» і «правомірна поведінка» критично оцінюється можливість ототожнення правової поведінки лише з правомірною. На думку дослідника, логічним і правильним буде закріплення під юридично значимою поведінкою тих діянь, які не відповідають усім ознакам правової поведінки, проте породжують певні юридичні наслідки. Стосовно застосування понять «правова поведінка» та «правова діяльність», слід відзначити різний зміст та семантичну різницю застосування словосполучень «діяльність» і «поведінка». Передусім, відображення систематичного заняття певними видами робіт, занять, різновиду праці, при цьому наголошуючи на тому, що всі ці види мають систематичний характер та довготривалі у часі, властиве саме категорії «діяльність», а семантичне застосування поведінки виражене, передусім, за допомогою таких слів, як дія, бездіяльність, діяння, сукупності дій.

Як перспективи у сфері правової поведінки слід розглядати дослідження поняття правової поведінки як системи з урахуванням різних підходів до розуміння права, дослідити девіантну і віктимну поведінку у співвідношенні з правовою поведінкою, правову поведінку в публічній і приватній сфері.

Література

1. Кудрявцев В. Н. Правовое поведение: норма и патология / В. Н. Кудрявцев. — М. : Наука, 1982. — 288 с.
2. Теория государства и права : учеб. для вузов / под ред. С. С. Алексеева — 3-е изд., перераб. и доп. — М. : Норма, 2001. — 757 с.
3. Теория государства и права : учеб. для вузов / под ред. В. М. Корельского и В. Д. Первалова. — 2-е изд., изм. и доп. — М. : Норма, 2003. — 616 с.
4. Скакун О. Ф. Теория права и держави : підручник / О. Ф. Скакун. — К. : Алерта : КНТ : ЦУЛ, 2009. — 520 с.
5. Тарахонич Т. І. Поведінка у сфері права: поняття, ознаки, види // Правова держава. — 2007. — Вип. 17. — С. 53–59.
6. Ковалева Е. Л. Правомерное и противоправное поведение: их соотношение : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Е. Л. Ковалева ; Акад. МВД России. — М., 2002. — 288 с.
7. Оксамытний В. В. Теория государства и права : учеб. для студ. высш. учеб. завед. / В. В. Оксамытний. — М. : ИМПЭ–ПАБЛИШ, 2004. — 563 с.
8. Ивакин В. И. Правонарушение как вид правового поведения // Аграрное и земельное право. — 2009. — № 10. — С. 6–9.

9. Малиновский А. А. Злоупотребление правом / А. А. Малиновский. — М. : МЗ-Пресс, 2002. — 128 с.
10. Прусаков А. Д. Действие и бездействие как формы юридически значимого поведения : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / А. Д. Прусаков. — Саратов, 2008. — 32 с.
11. Кулапов В. Л. Теоретические основы государства и права : метод. рекомендации для повторения курса / В. Л. Кулапов ; М-во образования РФ, Саратов. гос. акад. права. — 2-е изд., испр. и доп. — Саратов : Изд-во ГОУ ВПО «Саратовская государственная академия», 2003. — 196 с.
12. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка : 72 500 слов и 7500 фразеологических выражений / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. — М. : Азъ, 1992. — 955 с.
13. Шагиева Р. В. Концепция правовой деятельности в современном обществе : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / Р. В. Шагиева ; Рос. акад. правосудия. — М., 2006. — 37 с.
14. Социальная психология. Краткий очерк / под общ. ред. Г. П. Предвечного и Ю. А. Шерковина. — М. : Политиздат, 1975. — 319 с.
15. Шибутани Т. Социальная психология / Т. Шибутани. — М. : Прогресс, 1969. — 458 с.
16. Маркс К. Сочинения. Т. 1 / К. Маркс, Ф. Энгельс. — 2-е изд. — М. : Изд-во полит. лит., 1955. — 663 с.
17. Ананьев В. Г. Человек как предмет познания / В. Г. Ананьев. — Ленинград : Изд-во ЛГУ, 1968. — 425 с.
18. Ліфарєва Н. В. Психологія особистості : навч. посіб. / Н. В. Ліфарєва. — К. : Центр навч. л-ри, 2003. — 240 с.

Анотація

Лещенко А. В. Семантичний аналіз правової поведінки. — Стаття.

У статті проводиться семантичний аналіз правової поведінки як узагальнюючої категорії, яка об'єднує одиничні категорії. Автором критично оцінюється можливість отождолення правової поведінки лише з правомірною.

Ключові слова: права поведінка; правомірна поведінка; неправомірна поведінка; юридично значуща поведінка.

Аннотация

Лещенко А. В. Семантический анализ правового поведения. — Статья.

В статье проводится семантический анализ правового поведения как обобщающей категории, которая объединяет отдельные категории. Автор критически оценивает возможность отождествления правового поведения исключительно с правоммерным.

Ключевые слова: правовое поведение; правоммерное поведение; неправоммерное поведение; юридически значимое поведение.

Summary

Leshchenko A. V. Semantic analyses of legal behavior. — Article.

In this study author researches a semantic analysis of legal behavior as a specific category which includes single category. Author believed owing to the impossibility of identified category of legal behavior exclusively with category of lawful behavior.

Keywords: legal behavior, lawful behavior, illegal behavior, relevant in law behavior.